

ЛАРШ ЮЛЕНСТЕН
УБИЙСТВОТО НА ДЯДО
КОЛЕДА

Превод от шведски: Вера Ганчева, —

chitanka.info

Когато татко загина при експлозията, отначало никой не знаеше какво да прави с мен. Пък и имаше толкова работи за уреждане: застраховката, разправията около охраната на труда във фабриката, аутопсията, следствието и накрая погребението. Най-напред никой не се сещаше за мен, само от време на време през вратата надникваха две жени, които живееха в предната част на къщата, и казваха: „Какво нещастие! Какво ще стане сега с теб!“ Те ми помогнаха донякъде, хранеха ме, а едната закърпи палтото ми, защото, както сама каза, било грозно да ходя със скъсани дрехи. Но скоро това им омръзна и аз останах съвсем сам. На училище не ходех, защото реших, че няма смисъл. Оттам не ме търсеха, защото сигурно бяха прочели във вестника за татко. Нямах нищо за ядене освен корав хляб, бучка захар, малко сирене и два кренвирша. Обикновено вечеряхме навън, искам да кажа, когато татко беше жив. Не си купувах нищо, защото ми беше противно да ме гледат всички и да ме съжаляват, като онези двете, тихо да си шепнат и да мислят, че не изглеждам достатъчно опечален. Стоях си в къщи, докато всички започнаха да се занимават със своите си работи, и чак тогава излязох. Сутринта на същия ден, в който щяха да погребват татко, те си спомниха за мен и ме изведоха да ми купят дрехи — за това никой не се беше сетил по-рано, а аз нямах представа кога ще бъде погребението. Когато им го казах, те страшно се ядосаха, че не съм мислил за това, и заявиха, че в края на краищата човек не може да се грижи за едно голямо момче като за малко дете и че ако трябва да носи траур, то е, защото било длъжно да окаже последна почит на мъртвия си баща, както се изрази един от кантората.

Но после той съжали за думите си и рече, че разбирал моята мъка като никой друг и че искрено ми съчувствува. Отначало се бе ядосал, защото всичко около погребението бе легнало на неговите ръце и се опасяваше, че няма да успее да набави дрехите ми. Но аз никога не съм мислил за такива неща, никой не ми беше казал кога ще бъде погребението, пък и можех ли да зная, че съм толкова пораснал.

В деня на погребението пристигна чичо, сам, без леля. Тон имал ревизия, затова не можел да дойде по-рано, а понеже онези били още у тях, леля трябвало да остане там. Чичо е бил винаги много внимателен с мен, но въпреки това аз не го обичах, защото все подчертаваше, че е пастор, особено когато имаше и други хора. Сега беше много мил с мен и заплака, като ме видя. Дойде преди другите, видя, че от

роднините при мен няма никой и като разбра, че те не са уредили с дирекцията и бюрото всичко, каквото трябва, каза, че не бил предполагал, че нямало кой да се погрижи истински за мен. Той щял да уреди всичко много по-добре. На погребението ме държа почти през цялото време за ръка, произнесе реч и каза, че било трудно да проумее човек пътищата на провидението, когато вижда едно дете, останало без майка и без баща за по-малко от една година. Но това, което сега изглеждало жестоко и безсмислено, рано или късно щяло да придобие друг смисъл и страданието на това дете ще трябва да се гледа в светлината на бъдещето, когато то ще жъне радост и щастие. После говори за личната си мъка от загубата на своя любим брат и се разрева, макар че като пастор би трябвало да е свикнал на погребения, тогава и аз се разплаках, защото наистина разбрах, че татко и мама са мъртви и си помислих, че не са много онези, дето имат моята съдба.

След това чичо ме заведе в Сюнандал, където ме настаниха в една стая само мен, но трябваше да се връщаме няколко пъти, за да уредим останалото, а то беше много: пари, документи и всичко трябвало да се продаде освен някои неща, които искам да взема, ми каза чичо, а сам той си взе един нож за разрязване на книги, който татко имал от дете, поставката за писалки с мастилницата, папките за писма и останалите предмети от бюрото, подаръци на татко от дядо, както и няколко книги. Аз си взех въздушния пистолет, но не можах да му намеря пълнителя, картината, която бе окачена в столовата и представляваше кораб в бурно море, и кожената възглавница от стола пред татковото бюро, която тътрех по земята, когато бях малък. Веднъж дойдох отново тук, но всичко бе взето и ме учуди видът на жилището без мебелите. Помислих си как така не съм забелязвал олющените места и лекетата.

В Сюнандал ми дадоха отделна стая в мансардното помещение, където живях през цялото време. През есента не ходех на училище, а през пролетта започнах да уча в Сюнандал, но останах да повтарям. Според мен нямаше смисъл да се ходи на училище, защото говорех по-различно от другите деца, пък и те всички се познаваха и дружеха помежду си. Имаха други учебници и не учеха по същия начин, тъй че никак не ми потръгна. Най-напред започнаха да ме разпитват за какво ли не и дали било вярно, че татко бил разкъсан на парчета, когато избухнал бензинът, и дали съм видял трупа му. В Сюнандал съвсем не

беше като у дома — в някои отношения беше по-строго, а пък в други обратното. Там се молеха на бога преди и след ядене, сутрин и вечер, изправени на крака, и всичко трябваше да протича бавно, акуратно и прилежно. Но инак децата можеха да си говорят за каквото искат и когато разпитваха за най-различни неща, чичо им отговаряше, без да се сърди; те винаги се смееха на масата, говореха едновременно с чичо и го прекъсваха, но той пак не им се караше. В това отношение не беше както у нас. Всички деца бяха много по-малки от мен, макар чичо да беше по-възрастен от татко, и аз няхах с кого да дружа. Пък и те страняха от мен. Чичо искаше да му викам „татко“, но аз не го правех.

Така беше през есента, после дойде Коледа и те всички се заловиха да приготвяват неща, каквито никога не бях вършил по-рано, защото в къщи няхахме такъв обичай. Трябваше да участвувам във всичко, тъй като не ходех на училище, и заедно с другите деца украсявах, режах хартия, лепях и т.н. Да си призная, беше ми весело, макар че вечер те се молеха на господата прекалено дълго, а това беше направо скучно. Трудно ми беше да свикна с молитвите, защото не вярвам, че господ съществува, и братовчедите ми се надсмиваха или се сърдеха, защото бърках молитвите, а и всички други работи, и Агнес каза, че аз не трябвало да се моля заедно с тях и да участвувам в коледните приготовления, защото не съм бил от този дом. Но въпреки това вземах участие във всичко. В никакъв случай не искам да бъда пастор, а искам да стана инженер. Татко беше инженер.

На Бъдни вечер беше най-интересно и предишната нощ не можах да спя от вълнение. Всички станаха рано, чух ги да пеят и се сетих, че не са ме събудили, за да не се сърдят пак децата им. Но аз слязох при тях и видях, че седят около ясли, държат свещи и пеят. Беше рано сутринта, още тъмно. Аз се приближих, леля и чичо ме целунаха и ми казаха честита Коледа. Но Агнес, Ана и Стиг се ядосаха, че съм дошъл. Стиг се разрева, а Агнес или Ана, да, всъщност Ана, каза: „Той винаги ли ще бъде у дома и няма ли да си бъдем както преди само ние, и всичко ли ще бъде вече по-лошо?“ Тогава аз избягах в стаята си, чичо дойде след мен, но аз така се бях завил с одеялото, че той не можа да ме докосне. Чичо каза, че като по-голям трябвало да прощавам на по-малките, че по-нататък всичко щяло да се оправи, защото аз ще бъда винаги с тях, те всъщност много ме обичали, но били още много малки и не им се искало чичо и леля да се грижат и за мен, но по-късно щели

да свикнат и тогава всичко щяло да бъде наред и ние сме щели да станем като родни братя и сестри. После аз се измъкнах изпод одеялото, получих шоколад, разбит каймак и сладкиши, сетне всички пяха, но аз не пях.

Вечерта дойде Дядо Коледа. Аз не вярвах, че съществува, защото дотогава го познавах само по картинки или бях виждал разни старци с маски на лицата, облечени като Дядо Коледовци, да се разхождат по улиците. Той ни раздаде подаръци. Другите деца започнаха да си броят пакетите. Преброиха и моите. Агнес беше получила дванайсет, Ана тринайсет, Стик дванайсет, а аз девет. Когато чичо и леля чуха това, останаха изненадани и чичо каза, че всичко било устроено така, та и аз да получа подаръци колкото другите, а леля каза, че тя, разбира се, била приготвила нещо за мен, но забравила да ми го даде, излезе и се върна с една бравичка и с четири носни кърпички. Те не бяха увити, а бравичката веднага познах — с нея чупеха лед. Стана ми ясно, че тя просто е взела това, което и е попаднало в момента. Преди това не бях виждал жив Дядо Коледа, не вярвах, че той съществува, пък и сега не вярвам. Той имаше съвсем същия глас като чичо. Дядо Коледа излезе, после чичо се върна при нас и седнахме да вечеряме. Все още не ни беше позволено да си разтваряме пакетите; след вечеря си казахме молитвите, чичо прочете нещо за детето Исус, после запалиха елхата и най-сетне разтворихме пакетите. Аз се зарадвах най-много на пълнителя за въздушния ми пистолет. Другите деца си размениха подаръци, аз получих от тях разни дреболии и също им дадох по нещо, защото леля ни беше казала от по-рано, че трябва да направим така. Раздадохме си сладкиши и бонбони, но тези, които аз получих от тях, бяха смачкани и по-лоши от онези, които си размениха помежду си, това не ми убягна. Престорих се обаче, че нищо не съм забелязал, оставих ги настрана и преди да си легна, не ги взех с другите подаръци, а на другия ден ги натиках под масата и ги стъпках с крака. Но след като направих това, се разревах, защото ми стана жал за сладкишите, защото си помислих за мама и татко и защото реших, че всичко е глупаво, макар да е Коледа.

През пролетта тръгнах в тяхното училище в Сюнандал, но никак не ми вървеше. Всички ми се подиграваха, защото говорех другояче, и страняха от мен. Веднъж се сбих с едно момче, около нас се струпаха деца и започнаха да поощряват само него, та аз така се ядосах, че го

натупах, макар оня да беше по-голям от мен, като нарочно му треснах главата в един камък. После не си признах и казах, че не съм знаел, че там има камък. Караха ми се, а учителката специално разговаря с чичо, защото всички деца казали, че аз съм почнал пръв. Пък всъщност той почна, аз си вървах кротко, а той искаше да ми измъкне учебника, но аз го задържах, тогава той ме удари по ръката и аз изтървах книгата. Но никой не ми вярваше, защото не ме обичаха в онова училище в Сюнандал.

През есента трябваше да продължа да уча там, където ме мразеха и все намираха повод да ме дразнят, и учителката каза на чичо, че съм бил побойник и инат. Чух всичко, защото подслушвах от вестибюла. Попаднах в един клас с Агнес, която постоянно ме клеветеше пред чичо. Той ми каза, че не бива да се карам с децата, а просто да не им обръщам внимание. Но аз обясних, че те ме дразнят и не искат да дружат с мен. Тогава чичо каза, че не винаги те били виновни, което отчасти беше вярно, но нали аз знаех, че никой не ме обича в онова училище в Сюнандал.

После отново дойде Коледа и всичко започна да се повтаря, но аз не участвах в приготовленията, защото ми се струваше глупаво. Разбрах, че всичко е измама, у дома никога не правехме такива работи. Децата ме дразнеха, чичо и леля ме гледаха накриво, навсякъде срещах само враждебност и за всичко излизах все аз виновен. Криех се или бягах навън, или се преструвах на болен, когато идваха да ме викат. На два пъти изобщо не дойдоха да ме търсят, забелязах го, защото си бях през цялото време в стаята и се преструвах, че чета, но никой не дойде. И двата пъти плаках, а първия път дори легнах на пода и почнах да удрям с ръце и крака, защото ми беше прекипяло съвсем, и тогава ме чуха, леля дойде и каза, че никой не знаел къде съм, защото винаги съм се криел, когато те долу били погълнати от приготовленията, та затуй помислили, че съм излязъл. Но, разбира се, ако искам, мога да сляза да им помагам. Все пак можеха поне да надникнат, за да видят дали съм в стаята...

На Бъдни вечер прекарахме съвсем като миналата година. По едно време чичо излезе и аз разбрах, че той ще се преоблече като Дядо Коледа и наистина той се върна при нас с маска на лицето, с мантия и с всички други там работи. Дядо Коледа започна да поздравява децата, потупваше ги и ги вдигаше на ръце, но аз през цялото време знаех, че

това е лъжа и реших непрекъснато да си повтарям, че това е чичо, само дето е преоблечен и с маска. Но когато дойде до мен и ми подаде ръка, аз я хванах, макар да бях решил да не се поддавам, после той ме повдигна, за да види колко съм пораснал, и тогава забравих за всичко, което си мислех, и ми стана весело, просто забравих, че това е чичо.

После той ме пусна и започна да раздава пакетите. Когато се поизвърна, съгледах ръба на маската и малко от истинското му лице. В този миг видях леля, децата, другите. И с мен стана нещо странно, не знам какво беше, но аз се втурнах върху него и с див крясък започнах да го удрям, да ритам, крещях, че всичко е лъжа, биех го с юмруци, дръпнах маската му, тя падна и се спуска, от брадата му отскубнах големи кичури, не знаех какво правя, защото бях като обезумял, толкова ми беше страшно. Само крещях, удрях, плачех. На пода, разкъсана на парчета, се въргаляше маската на Дядо Коледа.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.